

Annotatie t.b.v. Bestuursraad 2 maart 2023

In deze annotatie wordt ingegaan op twee punten:

- 1 de rol van het RIVM bij het effectiviteitsonderzoek
- 2 de noodzaak om een coronadashboard in de lucht te houden

1 De rol van het RIVM bij het effectiviteitsonderzoek

Achtergrond en context

In het 2^e OVV rapport werd aanbevolen om de onderbouwing van (epidemiologische en maatschappelijke) effecten van maatregelen beter te evalueren, ten behoeve van toekomstige besluitvorming. N.a.v. deze aanbeveling en de daaropvolgende kamerbrief van 11 november 2022 is door VWS bij RIVM en ZonMw geïnventariseerd wat de mogelijkheden en beperkingen waren om de effectiviteit van maatregelen beter in beeld te krijgen, specifiek ook t.b.v. toekomstige besluitvorming. Na overleg is besloten om deze vraag te splitsen in 1) wat er op korte termijn gedaan kan worden voor t.b.v. besluitvorming in de context van corona, en 2) wat er op langere termijn (meerjarig) gedaan kan worden in de context van corona en toekomstige pandemieën. Hier zijn in onderling overleg drie voorstellen voor gedaan door ZonMw en RIVM, die nu verder worden uitgewerkt:

1. RIVM heeft een kortdurende additionele opdracht gekregen om (binnen 2023) additioneel onderzoek te doen, voornamelijk gericht op de internationale vergelijkingen, d.w.z. 'hoe richtten andere landen hun maatregelenpakketten in en hoe verhoudt zich dat tot de Nederlandse situatie', én op de timing van de inzet van maatregelen, n.a.v. een aangenomen motie in het OVV1 debat van februari 2023.
2. ZonMw heeft een kortdurende additionele opdracht gekregen om (binnen 2023) onderzoek uit te zetten, primair gericht op modelering van epidemiologische effecten van maatregelen, én de inrichting van duurzame monitoring.
3. ZonMw werkt een voorstel uit voor meerjarig onderzoek om het totaal van effecten (epidemiologisch en maatschappelijk) en de verhouding daartussen in beeld te krijgen. Hiervoor is een claim ingediend bij de voorjaarsnota van 9 mln euro over de loop van 2024-2026.

Afstemming RIVM

Er heeft meermaals afstemming plaatsgevonden met RIVM over wat zij konden betekenen in het kader van deze vraag. Deze verkenning liep via 2 kanalen: via de vaste contacten van RIVM programma 19 (5.1.2e, 5.1.2e), en via de opdrachtnemers van deze specifieke opdracht bij RIVM. Na afstemming bleek het niet wenselijk om de meerjarige opdracht (deel 3) uit te zetten via RIVM. Dit is gecommuniceerd en RIVM lag hierin op 1 lijn met VWS. Echter is er wel interne miscommunicatie ontstaan bij RIVM tussen de contactpersonen van CiB en de opdrachtnemers. Daarom is uiteindelijk besloten om de primaire lijn via CiB te laten lopen. Mogelijk is dit de oorzaak van de vraag vanuit RIVM. CiB en de opdrachtnemers waren echter zeker wel op de hoogte, en akkoord met het voorstel om de opdrachten op deze manier te verdelen tussen RIVM en ZonMw. CiB heeft het voorstel nu aangepast en het formele proces voor opdrachtverstrekking loopt nu.

Overwegingen

De overwegingen voor de verdeling van de opdrachten zijn primair dat dit een gevoelig onderwerp is, en dat RIVM hierin een kwetsbare positie heeft als enerzijds wetenschappelijk instituut en anderzijds vanuit advisering van MVWS in de crisisbestrijding. In overleg is er daarom voor gekozen om richting RIVM alleen de deelopdracht te verstrekken die direct bijdraagt aan hun wettelijke taak van infectieziektebestrijding in de context van COVID-19, en niet de bredere opdracht om de tijdens de pandemie genomen maatregelen op effectiviteit te beoordelen en te wegen. Gezien de politieke en maatschappelijke gevoeligheid van die onderwerpen past het beter om die opdracht uit te zetten via ZonMw, was de gezamenlijke conclusie. Dit is uitvoerig besproken met zowel ZonMw als RIVM, op directeurenniveau.

2) Noodzaak om coronadashboard in de lucht te houden

Reactie minister

We hebben via een nota de minister gevraagd welke rol hij voor zich ziet voor het coronadashboard in 2024.

Eén van de opties was om geheel te stoppen met het coronadashboard en dan volledig te leunen voor surveillance & monitoring én publieksvoorlichting op het RIVM. Hier heeft de minister niet voor gekozen.

Wat duidelijk is aan de reactie van de minister is dat hij zowel de publieksvoorlichting als bestuursadvisering aan de zijde van VWS nog graag in stand houdt in 2024.

Insteek RIVM

In contacten met het RIVM merken we dat zij na het OMT advies corona steeds meer zien als een reguliere infectieziekte. Zij kijken dan ook hoe zij corona meer kunnen inbedden op de reguliere manier. Momenteel kijken ze welke datastromen nog relevant blijven, hoe ze willen omgaan met open databestanden en speelt de gedachte om corona wat minder prominent op hun site te plaatsen. Publieksvoorlichting doen ze ook voor reguliere infectieziekten waar corona dan onder valt. Een apart coronadashboard in de lucht houden is kijkend naar het OMT advies niet meer noodzakelijk vanuit hun monitorings- en surveillancebril. VWS voorzien van relevante databestanden t.b.v. bestuursadvisering steunen ze wel.

Onze weging:

Bestuursadvisering overeind houden aan de kant van VWS is essentieel. Corona blijft een politiek onderwerp. De maatschappij verwacht snelle actie vanuit de overheid, want na zoveel jaar corona moeten we toch geleerd hebben dat snel anticiperen noodzakelijk is. Het OMT advies onderstreept ook de noodzaak nog tot actieve monitoring en surveillance. Verder geeft de WHO aan dat corona nog steeds een PHEIC is met name ook vanwege de onzekerheden rondom long-covid en verhoogd risico op hartziekten.

Over de publieksvoorlichting hebben we geleerd dat bezoekers het VWS-dashboard verkiezen boven de ingewikkelde wetenschappelijke informatie die het RIVM biedt. De mate waarop op B1 niveau kennis wordt gedeeld en daarmee toegankelijk wordt gemaakt voor een breed publiek is de succesformule geweest voor het dashboard. Hierdoor waren er in 2021 10 miljoen bezoekers. Ook op dit moment zijn er nog steeds 200.000 unieke bezoekers per maand voor het dashboard en komen er nog zo'n 30 vragen per maand binnen over de datastromen.

Op dit moment staat de infrastructuur en bezit het team de mankracht om toe te werken naar een compactere versie van het dashboard. In overleg met RIVM kijken we welke data nog relevant is. Als er toch data naar VWS komt voor de bestuursadvisering, kan de publieksvoorlichting met een relatief kleine extra investering ook overeind worden gehouden.

Algemeen verzoek aan RIVM:

We gaan uiteraard in overleg met RIVM welke datastromen relevant zijn om te blijven tonen op het dashboard.

Kunnen we afspreken dat RIVM bij het overwegen van het stopzetten van datastromen altijd ook eerst een beleidsmatige bestuurlijke check doet of data ook echt kan worden gestopt?